

Документ подписан простой электронной подписью
Информация о владельце:
ФИО: Байханов Исмаил Багдирович
Должность: Ректор
Дата подписания: 13.07.2023 09:38:06
Уникальный программный ключ:
442c337cd125e1d014f62698c9d813e502697764

АННОТАЦИЯ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ ДИСЦИПЛИНЫ (МОДУЛЯ):

«ПРОФИЛЬНЫЙ МОДУЛЬ»

Б1.В.01.01

1. Цель освоения дисциплины (модуля):

Целью освоения дисциплины «Детская литература на чеченском языке» является формирование общепрофессиональных и профессиональных компетенций и готовности к осуществлению профессиональной деятельности в области преподавания чеченского языка и литературы, в частности формирование готовности к использованию знаний в области теории литературы в процессе обучения предмету «Чеченская литература».

2. Место дисциплины в структуре образовательной программы

Дисциплина Б1.В.01.01 «Детская литература на чеченском языке» относится к предметно-содержательному модулю по профилю «Родной язык и литература» я в составе учебного плана образовательной программы 44.03.05 Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки), профиль «Родной и литература» и «Русский язык» очная, очно-заочная и заочная форма обучения.

Дисциплина тесно связана с дисциплинами «Введение в литературоведение», «История чеченской литературы».

Дисциплина «Детская литература на чеченском языке» изучается в 2 семестре (очно), в 2 семестре (заочно). Для освоения дисциплины «Детская литература на чеченском языке» обучающиеся используют знания, умения, навыки, способы деятельности.

3. Требования к результатам освоения дисциплины(модуля):

ПК-1 Способен осваивать и использовать теоретические знания и практические умения и навыки в предметной области при решении профессиональных задач.

УК -1 Способен осуществлять поиск, критический анализ и синтез информации, применять системный подход для решения поставленных задач.

4. Общая трудоемкость дисциплины (модуля) составляет 2 зачетные единицы (72 часов).

5. Основные разделы дисциплины (модуля):

Структура дисциплины для очной формы обучения 2 семестр

№ п/п	Наименование раздела	Содержание разделов
1	2	3
1	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а.	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а. Муьлххачу а кьоман литературин санна, нохчийн кьоман литературин бух даболало халкъан барта кхоллараллина тIера. Вайн литературина а тIелаткъам бина цо Iаламат дикачу агIор, хIунда аьлча, литература синхаамийн уггаре экамеchu, хазачу, дикачу ойланийн кхайкхамхо ю. Нохчийн халкъан турпалаллин иллеша кхайо майраллин а, эхь-бехке, яхь-гIиллакхе хиларан а агIонаш, ткъа мехкарийн эшарша – оьзда безам.
2	Нохчийн берийн литература 50–80-чу шерашкахь кхиар	Шен чулацамца а, исбаьхьаллин гIирсащца а сиха кхуьуш схьасана кьоман литература. Шо-шаре мел дели керла теманаш, васташ, жанраш юкъаялош, шайн произведенийн исбаьхьалла лак-

		<p>хайоккхуш хилла яздархой. Амма нохчийн литературина, дерриге къомана цѣххъана инзаре бохам тѣбеана. 1944-чу шарахь нохчийн халкъ, шен махках а даьккхина, сибрех дахийтина. Сибрехахь даьккхинчу кхойтта шарахь сецна лаяттина къоман йоза, литература, искусство кхиар. Нохчийн маттахь хьобхуш школаш ца хилла, нохчийн яздархойн книгаш ара ца хецна, къоман театр ца хилла.</p> <p>Республика юха метта а хЮгтийна, нохчийн къам цѣа дирзинчул тѣахъа, 50-чу шерийн шолгачу эхехь дуйна дѣдоладелла литература кхиар. Хѣтахь литературехь кхиамца болх беш хилла нохчийн къоман баккхий яздархой</p> <p>Арсанов Саьид-Бей, Мамакаев Мохьмад, Мамакаев Ёаьрби, Исаева Марем, Гадаев Мохьмад, Музаев Нурдин, Саидов Билала, Сулаев Мохьмад, Эдилов Хасмохьмад, кхиберш а. Цѣран гЮьнца литературе баьккина къона яздархой а.</p>
3	Хинцалера берийн литература	<p>Нохчийн литературехь билгал йолу меттиг дѣлоцуш ю Гайсултанов Гумаран кхолларалла. Коьрта долчу декъана берашна, кегийрхошна лерина яра цуьнан дуйххьарлера произведенеш. Нохчийн литературехь шен исбаьхьаллин произведенеш лерина берашна, кегийрхошна язъечу яздархойх хьалхарниг вара иза. XX блешеран 50–80 шерашкахь нохчийн а, оьрсийн а меттанашкахь кест-кестта арайовлура яздархочун произведенеш.</p>
4	Сулейманова Зайнап – берийн яздархо	<p>Зайнап Сулейманова- нохчийн берийн яздархо ю.</p> <p>Зайнап Сулейманова йина семипалатинсан областерчу аксаковка цѣе йочу юьртахь. Урус- Мартанехь чакхйоккху юьртара школа. Цул тѣахъа чакхйоккху Нохч. Гѣлгѣин хьехархойн институт. Зайнапа белхаш бо хьехархочун даржехь. Цул тѣахъа 20 шарахь республикан книжни издательствехь. Кхузахь цо караерзайо масех корматалла корректорна тѣера редакторна тѣе кхаччалц. Дукхах йолу хан цо дѣаелла берашна туйранаш яздарна.</p> <p>Зайнапан да нохчийн гѣараваьлла яздархо Сулейманов А . ву.</p> <p>Зайнапан дай наний иза жима йолуш дѣасхьакъаьстина хилла. Иза кхаьбна шеен денана.</p> <p>Денанас хазачу аренга йуьгуш Ёаламан хазаллин тидам бойтуш , цуьнан къайленаш йовзуйтуш хилла зайнапана. Уггар цѣогѣ цунна лаваш дерг ша жима йолуш кхечу кмахкашкахь хилар, яздар ду. Зайнапана чѣогѣа хазаеташ хилла нохчийн шира дийцарш, протчаш, кицанаш, туйранаш. Царана тѣера дѣаболабелла цуьнан яздархочун некъ.</p>
5	Берашна леринчу произведенийн халкъан барта кхоллараллийца йолу зѣе	<p>Вайнехан халкъан исбаьхьаллин культурин мехала дакъа ларало. Вайн халкъан ширачу заманахь хиллачу Ёер-дахарах, цуьнан лехамех, психологех лаьцна йозанан а, кхин долу а тоьшаллаш къен хиларе хьаьжча, барта произведенешкахь хаалуш долу генна хьалха дѣадаханчуьнан зов шена тѣе тидам бохуйтуш ду. Цунна, Ёилманан лехамашка диллича, ондда тѣетовжа йиш яцахь а, амма бѣешерашкахь халкъан синкхетам, гѣиллакх-оьздангаллин институташ и. дѣ. кх. кхуьуш, заманан йохаллехь хийцалуш схьа муха еана боху маьѣна дан таро ю. И мехала гѣуллакх гуттар тидамехь латгѣадора оха хѣара книга вовшахтхуш. Цундела хЮкху сюжето ешархо цѣц воккхур ву аьлла, иза хьалха а ца йоккхуш, цуьнан лергана аьхна хир яц аьлла, тѣахъа а ца тоттуш, цо тѣекхуьучу тѣахъенна хьалха дѣадаханчун мелла а суртхЮгтор ду боху или, шира дийцар, кица, хѣетал-метал, халкъан тидам юкъа балийна оха.</p>

Структура дисциплины для заочной формы обучения 2 семестр

№ п/п	Наименование раздела	Содержание разделов
1	2	3
1	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а.	Нохчийн берийн литература кхоллаялар а, кхиар а. Муьлххачу а къоман литературин санна, нохчийн къоман литературин бух даболало халкъан барта кхоллараллина тIера. Вайн литературина а тIеаткъам бина цо Iаламат дикачу агIор, хIунда аьлча, литература синхаамийн уггаре экамеchu, хазачу, дикачу ойланийн кхайкхамхо ю. Нохчийн халкъан турпалаллин иллеша кхаййо майраллин а, эхь-бехке, яхь-гIиллакхе хиларан а агIонаш, ткъа мехкарийн эшарша – оьзда безам.
2	Нохчийн берийн литература 50–80-чу шерашкахь кхиар	Шен чулацамца а, исбаьхьаллин гIирсащца а сиха кхуьуш схьасана къоман литература. Шо-шаре мел дели керла теманаш, васташ, жанраш юкъаялош, шайн произведенийн исбаьхьалла лакхайоккхуш хилла яздархой. Амма нохчийн литературина, дерриге къомана цIеххьана инзаре бохам тIебеана. 1944-чу шарахь нохчийн халкъ, шен махках а даьккхина, сибрех дахийтина. Сибрехахь даьккхинчу кхойтта шарахь сецна лавтина къоман йоза, литература, искусство кхиар. Нохчийн маттахь хьобхуш школаш ца хилла, нохчийн яздархойн книгаш ара ца хецна, къоман театр ца хилла. Республика юха метта а хIоттийна, нохчийн къам цIа дирзинчул тIаьхьа, 50-чу шерийн шолгIачу эхехь дуйна дадоладелла литература кхиар. ХIетахь литературехь кхиамца болх беш хилла нохчийн къоман баккхий яздархой Арсанов СаьИд-Бей, Мамакаев Мохьмад, Мамакаев Iаьрби, Исаева Марем, Гадаев Мохьмад, Музаев Нурдин, Саидов Билала, Сулаев Мохьмад, Эдилов Хасмохьмад, кхиберш а. Церан гIоьнца литературе баьккина къона яздархой а.
3	ХIинцалера берийн литература	Нохчийн литературехь билгал йолу меттиг дIалоцуш ю Гайсултанов Iумаран кхолларалла. Коьрта долчу декъана берашна, кегийрхошна лерина яра цуьнан дуьхьарлера произведенеш. Нохчийн литературехь шен исбаьхьаллин произведенеш лерина берашна, кегийрхошна язъечу яздархойх хьалхарниг вара иза. XX блешеран 50–80 шерашкахь нохчийн а, оьрсийн а меттанашкахь кест-кестта арайовлура яздархочун произведенеш.
4	Сулейманова Зайнап – берийн яздархо	Зайнап Сулейманова- нохчийн берийн яздархо ю. Зайнап Сулейманова йина семипалатинсан областерчу аксаковка цIе йочу юьртахь.Урус- Мартанехь чакхийоккху юьртара школа.Цул тIаьхьа чакхийоккху Нохч.ГIалгIайн хьехархойн институт.Зайнапа белхаш бо хьехархочун даржехь.Цул тIаьхьа 20 шарахь республикан книжни издательствехь.Кхузахь цо караерзайо масех корматалла корректорна тIера редакторна тIе кхаччалц.Дукхах йолу хан цо дIаелла берашна туйранаш яздарна. Зайнапан да нохчийн гIараваьлла яздархо Сулейманов А . ву. Зайнапан дай наний иза жима йолуш дIасхьакъаьстина хилла. Иза кхаьбна шеен денана. Денанас хазачу аренга йуьгуш Iаламан хазаллин тидам бойтуш , цуьнан къайленаш йовзуйтуш хилла зайнапана.Уггар цIогI цунна лаваш дерг ша жима йолуш кхечу кмахкашкахь хилар, яздар ду. Зайнапана чIогIа хазаеташ хилла нохчийн шира дийцарш, протчаш, кицанаш, туйранаш.Царана тIера дIаболабелла цуьнан яздархочун некъ.
5	Берашна леринчу произведенийн халкъан барта	Вайнехан халкъан исбаьхьаллин культурин мехала дакъа ларало. Вайн халкъан ширачу заманахь хиллачу Iер-дахарах, цуьнан лехамех, психологех лавцна йозанан а, кхин долу а тоьшаллаш

	кхоллараллийца йолу зIе	кьен хиларе хьаьжча, барта произведенешкахь хаалуш долу генна хьалха дIадаханчуьнан зов шена те тидам бохуййгуш ду. Цунна, Илманан лехамашка диллича, ондда тетовжа йиш яцахь а, амма бIешерашкахь халкъан синкхетам, гIиллакх-оьздангаллин институташ и. дI. кх. кхуьуш, заманан йохаллехь хийцалуш схьа муха еана боху маьIна дан таро ю. И мехала гуллакх гуттар тидамехь латтадора оха хIара книга вовшахтухуш. Цундела хIокху сюжето ешархо цец воккхур ву аьлла, иза хьалха а ца йоккхуш, цуьнан лергана аьхна хир яц аьлла, тIаьхьа а ца тоттуш, цо текхуьучу тIаьхьенна хьалха дIадаханчун мелла а суртхIоттор ду боху илии, шира дийцар, кица, хIетал-метал, халкъан тидам юкьа балийна оха.
--	-------------------------	---

6. Формы текущего контроля успеваемости и промежуточной аттестации:

Вид учебной работы	очная	заочная
	2 семестр	2 семестр
Вид промежуточной аттестации	зачет	зачет

7. Авторы:

К.ф.н., доцент

Хазуева Б.А.

Рабочая программа рассмотрена и рекомендована для использования в учебном процессе на заседании кафедры чеченской филологии от 28.04.2023 г., протокол №9.

Зав. кафедрой, д.ф.н., профессор

Х.Б. Навразова